

**ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้
กระบวนการพยาบาลและการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ใน
สภาวะการระบาดของโรคโควิด-19**

พัชรินทร์ วรรณทวี, พ.ยม.*

จิรสุดา ทะระรัมย์, พ.ยม.**

Received: October 20, 2023

Revised: December 3, 2023

Accepted: December 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลและการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสภาวะการระบาดของโรคโควิด-19 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ จำนวน 103 คน โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือการวิจัย คือ คู่มือการจัดการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลและแบบสอบถามการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลมีค่าความเชื่อมั่น 0.98 และ 0.96 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำ

ผลการศึกษาพบว่าหลังทดลองทันที นักศึกษาพยาบาลศาสตร์มีค่าเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาล และการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ที่หลังทดลอง 4 สัปดาห์ ค่าเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาล และการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลสูงกว่าก่อนเรียนและหลังเรียนทันทีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงสามารถส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลและการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลได้

คำสำคัญ: การรับรู้สมรรถนะแห่งตน กระบวนการพยาบาล คุณค่าทางวิชาชีพพยาบาล
การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง

* อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ คณะพยาบาลศาสตร์
สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข; ผู้ให้การติดต่อหลัก: E-mail: patcharin@bcnsurin.ac.th

** อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ คณะพยาบาลศาสตร์
สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

**Effect of Authentic Learning on Perceived Self-efficacy of Nursing Process
Implementation and Nursing Professional Value Perception among
Nursing Students in the COVID-19 Pandemic**

Patcharin Wannatawee, M.N.S.*

Jirasuda Tareram, M.N.S.**

Abstract

This quasi-experimental research with one group pretest-posttest design aimed to study the effect of authentic learning on perceived self-efficacy of nursing process implementation and nursing professional value perception among nursing students at Boromarajonani College of Nursing, Surin during the COVID-19 pandemic. The 103 second-year nursing students who met the inclusion criteria were recruited by purposive sampling. Research tools were the pedagogy manual of the principle and technique nursing practicum subject, the perceived self-efficacy of nursing process implementation questionnaire, and the nursing professional value perception questionnaire. The reliability of the questionnaires was .98 and .96 respectively. Descriptive statistics and One-way repeated-measures ANOVA were examined.

The results showed that immediately completing the authentic learning, the nursing students had a mean score of perceived self-efficacy in the nursing process implementation and the nursing professional value perception significantly higher than before the experiment ($p < .001$). At 4 weeks after testing, the mean score of perceived self-efficacy in the nursing process implementation and the mean score of the perceived nursing professional values were significantly higher than before and instantly completed the experiment ($p < .001$).

In conclusion, the authentic learning program can enhance the self-efficacy of nursing process implementation and nursing professional value among nursing students.

Keywords: Self-efficacy, Nursing process, Nursing professional value, Authentic learning

* Lecturer, Adult Nursing and Gerontological Nursing Department, Boromarajonani College of Nursing Surin, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health; Corresponding Author E-mail: patcharin@bcnsurin.ac.th

** Lecturer, Adult Nursing and Gerontological Nursing Department, Boromarajonani College of Nursing Surin, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health

บทนำ

วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพบุคคล ครอบครัว ชุมชน จึงนับได้ว่าวิชาชีพพยาบาลมีความสำคัญในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุขของประเทศให้บรรลุเป้าหมาย พยาบาลจึงเป็นบุคคลที่ต้องมีองค์ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน (กองการพยาบาล, 2561) การจัดการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจึงมุ่งเน้นให้มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกชั้นเรียน การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และค้นคว้าด้วยตนเอง รวมทั้งเรียนรู้ร่วมกับภาคส่วนและสหวิชาชีพ โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้บัณฑิตเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีสมรรถนะทางการพยาบาลและการผดุงครรภ์ตามมาตรฐานวิชาชีพ ปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ทางการพยาบาลแบบองค์รวมด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์บนพื้นฐานความเอื้ออาทร ภายใต้วัฒนธรรมที่หลากหลาย มีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ มีวิจรรณญาณ และสร้างสรรค์ มีทักษะการใช้ชีวิต สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ใฝ่รู้ และเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาตนเอง วิชาชีพ และสังคมอย่างต่อเนื่อง (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์, 2560) การพยาบาลต้องมีการนำองค์ความรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาลและศาสตร์สาขาอื่นถ่ายทอดสู่การปฏิบัติการพยาบาล (อรนนท์ หาญยุทธ, 2557) ด้วยการใช้กระบวนการพยาบาล (Nursing process) ที่เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปฏิบัติการพยาบาล ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การประเมินภาวะสุขภาพ (Assessment) 2) การวินิจฉัยการพยาบาล (Nursing diagnosis) 3) การวางแผนการพยาบาล (Nursing care plan) 4) การปฏิบัติการพยาบาล (Implementation) และ 5) การประเมินผล (Evaluation) (พรศิริ พันธสี, 2565) กระบวนการพยาบาลเป็นการใช้ทักษะการคิดขั้นพื้นฐานและการคิดขั้นสูง เพื่อช่วยในการตัดสินใจและการแก้ปัญหาสุขภาพของผู้รับบริการเป็นรายบุคคลแบบองค์รวมตามแนวทางวิทยาศาสตร์และเป็นการนำความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติบนพื้นฐานของการใช้เหตุผล การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการพยาบาลสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการในคุณภาพของการบริการที่ได้รับ พยาบาลผู้ปฏิบัติมีความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลมากขึ้น และการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลเป็นการสร้างมาตรฐานคุณภาพทางวิชาชีพ (อรนนท์ หาญยุทธ, 2565)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาล เป็นการรับรู้ในการปฏิบัติการพยาบาลด้วยการใช้กระบวนการพยาบาลทั้ง 5 ขั้นตอน ในการดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์จริง ทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมที่มีแสดงถึงความมุ่งมั่น ตั้งใจ และลงมือกระทำการปฏิบัติการพยาบาลได้ในการขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรก (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2565) และการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติการพยาบาลอย่างมืออาชีพ การรับรู้คุณค่าวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล จึงเป็นค่านิยมที่สำคัญในการปลูกฝังเพื่อเตรียมนักศึกษาพยาบาลให้เป็นบัณฑิตพยาบาลที่สามารถให้การดูแลผู้ป่วยอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และอย่างเป็นมืออาชีพ (Poorchangizi et al, 2019) ซึ่งการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลและการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน 2 ประการ ในการพยาบาลที่มีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์และความสามารถทางวิชาชีพ การรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลเพิ่มขึ้น การรับรู้

สมรรถนะแห่งตนที่เพิ่มขึ้น ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลลัพธ์ทางคลินิกและการดูแลผู้ป่วยและปรับปรุงผลลัพธ์การพยาบาล (Dellafore et al., 2022) นอกจากนี้จากการศึกษาการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้สมรรถนะแห่งตน และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนสามารถทำนายการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาล (Xie et al., 2023) ซึ่งการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลและการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลจะสามารถเกิดได้จากการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

ด้วยสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตในทุก ๆ ด้าน (กิตติพงษ์ พลทิพย์ และคณะ, 2565) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการศึกษาพยาบาล ที่ต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ที่นักศึกษาได้รับผลกระทบต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริงบนหอผู้ป่วย โดยเฉพาะในรายวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล เป็นรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐานที่นักศึกษาต้องให้การพยาบาลและปฏิบัติทักษะการพยาบาลกับบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพเป็นครั้งแรก จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในปัจจุบัน เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง และทำให้นักศึกษามีทักษะการปฏิบัติการพยาบาลที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุนทร จึงมีความท้าทายอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนในห้วงเวลานี้ ที่จะนำองค์ความรู้จากภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ ทำให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานตามหลักการและเทคนิคการพยาบาลในการดูแลสุขภาพของบุคคลทุกช่วงวัย และการใช้หลักความปลอดภัยของผู้รับบริการ โดยใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมนบนพื้นฐานการดูแลด้วยความเอื้ออาทร ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์โดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุนทร, 2560) ซึ่งการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลและการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลเป็นหัวใจสำคัญที่ต้องปลูกฝังแก่นักศึกษาพยาบาลแต่แรกเริ่มก้าวสู่วิชาชีพ แบนดูรา (Bandura, 1997) อธิบายว่า บุคคลที่มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการกระทำพฤติกรรมใด ๆ จะมีความพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ตามที่ตนเองคาดหวังไว้และการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลมีความสัมพันธ์กับการรับรู้สมรรถนะแห่งตน (Xie et al., 2023) ดังนั้น ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการฝึกภาคปฏิบัติที่ยังคงมีการเรียนการสอนในสถานการณ์จริงให้สามารถส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลและการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ที่ฉุกเฉินที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์

สมมติฐานการวิจัย

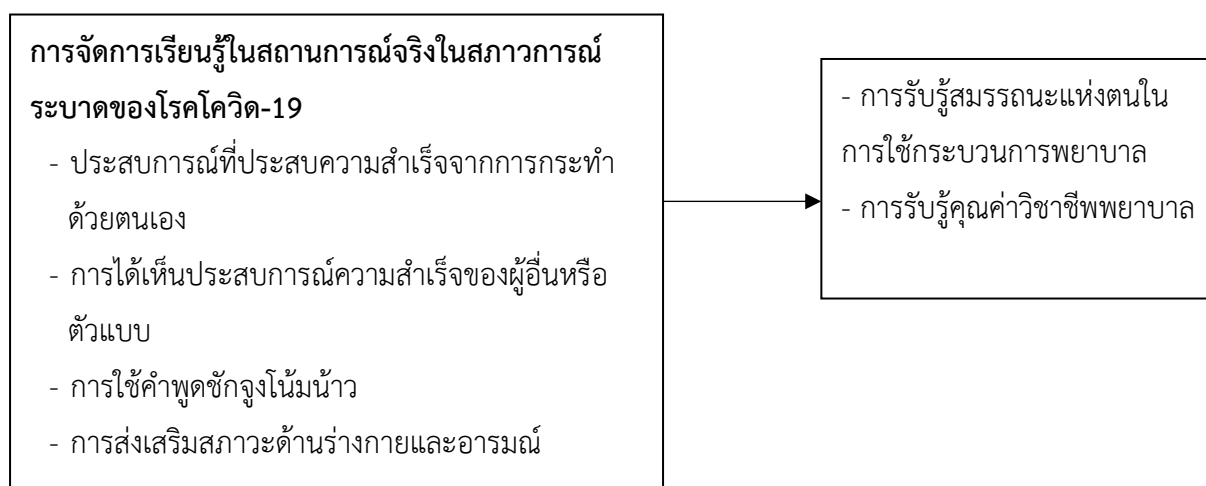
1. นักศึกษาพยาบาลศาสตร์มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลหลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในสภาวะการระบาดของโรคโควิด-19 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักศึกษาพยาบาลศาสตร์มีการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลหลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในสภาวะการระบาดของโรคโควิด-19 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีสมรรถนะแห่งตนเองของแบนดูรา (Bandura, 1997) อธิบายว่าบุคคลที่มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการกระทำพฤติกรรมใด ๆ จะมีความพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ตามที่ตนเองคาดหวังไว้ แหล่งสนับสนุนการรับรู้สมรรถนะแห่งตนเองประกอบด้วย 1) ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จที่กระทำด้วยตนเอง 2) การได้เห็นประสบการณ์ความสำเร็จของผู้อื่นหรือตัวแบบ 3) การใช้คำพูดชักจูงโน้มน้าว และ 4) สภาวะด้านร่างกายและอารมณ์ หากนักศึกษาพยาบาลศาสตร์มีการรับรู้ถึงสมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการพยาบาลด้วยการใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์จริง นักศึกษาจะมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความมุ่งมั่น ตั้งใจ และลงมือกระทำการปฏิบัติการพยาบาลได้ในการขึ้นฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย (กล้าเผชิญ โชคบำรุง และคณะ, 2564) และในการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในการวิจัยครั้งนี้ ช่วยส่งเสริมการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลที่เป็นพื้นฐานของการปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีมืออาชีพของนักศึกษา อีกทั้งเป็นการปลูกฝังค่านิยมในการเป็นบัณฑิตพยาบาลที่สามารถให้การดูแลผู้ป่วยอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และอย่างเป็นมืออาชีพ (ธัญญาสิริ ธัญญสวัสดิ์ และคณะ, 2565) มีกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One-group pretest-posttest quasi-experimental research design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 426 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล ในปีการศึกษา 2565 ที่มีความยินดีเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและพัฒนาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ

1.2 แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ที่วัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุด (1 คะแนน) น้อย (2 คะแนน) ปานกลาง (3 คะแนน) มาก (4 คะแนน) และมากที่สุด (5 คะแนน) ตามลำดับ จำนวน 32 ข้อ มี 5 ด้าน คือ การประเมินภาวะสุขภาพ การวินิจฉัยการพยาบาล การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาล และการประเมินผล โดยกำหนดเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยคะแนนตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

คะแนน 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนระดับมากที่สุด

คะแนน 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนระดับมาก

คะแนน 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนระดับปานกลาง

คะแนน 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนระดับน้อย

คะแนน 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนระดับน้อยที่สุด

1.3 แบบสอบถามการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุด มีคะแนนเท่ากับ 5 มาก มีคะแนนเท่ากับ 4 ปานกลาง มีคะแนนเท่ากับ 3 น้อยมีคะแนนเท่ากับ 2 และน้อยที่สุดมีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน จำนวน 24 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยคะแนนตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

คะแนน 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลระดับมากที่สุด

คะแนน 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลระดับมาก

คะแนน 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลระดับปานกลาง

คะแนน 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลระดับน้อย

คะแนน 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง

คู่มือการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง (คู่มืออาจารย์) ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากคำอธิบายรายวิชา ปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาลซึ่งเป็นวิชาในหมวดวิชาเฉพาะในกลุ่มวิชาชีพ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ (2560) โดยคู่มือการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงนี้ ออกแบบกิจกรรมภายใต้แนวคิดทฤษฎีสมรรถนะแห่งตนเองของแบนดูรา (Bandura, 1997) ที่ประกอบด้วย ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จจากการกระทำด้วยตนเอง การได้เห็น ประสบการณ์ความสำเร็จของผู้อื่นหรือตัวแบบ การใช้คำพูดชักจูงโน้มน้าว และได้ดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการจัดทำรายละเอียดรายวิชาและคู่มือการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ที่ผ่านการเห็นชอบจาก คณะกรรมการบริหารหลักสูตรให้จัดการศึกษาได้ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 2 ส่วน นำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลในคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระราชชนก แล้วนำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมาหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) เท่ากับ 0.94, 0.90 ตามลำดับ

การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) แบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ และแบบสอบถามการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และ 0.96 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการเห็นชอบและอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ รหัส P-EC 10-10-65 ให้ไว้ ณ วันที่ 25 มีนาคม 2565 การวิจัยครั้งนี้ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้รับการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างและได้รับการชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยและมีสิทธิถอนตัวจากการวิจัยได้โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเสนอโครงร่างการวิจัยต่อคณะกรรมการพิจารณาโครงร่าง และคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ เมื่อผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการประสานงาน เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เข้าร่วมวิจัย
2. ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเก็บเป็นความลับ

การนำเสนอหรืออภิปรายข้อมูลของการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมทั้งหมด เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ และแบบสอบถามการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ก่อนการทดลอง

4. ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์จริงที่หอผู้ป่วยในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ รายวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 13 กลุ่ม ๆ ละ 7-8 คน ระยะเวลาการฝึกปฏิบัติกลุ่มละ 6 สัปดาห์ หมุนเวียนฝึกปฏิบัติการพยาบาลหอผู้ป่วยแต่ละ 2 สัปดาห์ จำนวน 3 หอผู้ป่วย โดยมีรายละเอียดการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยมีการเตรียมอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติทั้ง 13 หอผู้ป่วย มีการชี้แจงรายละเอียดรายวิชา ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติงานและการเก็บทักษะประสบการณ์ต่าง ๆ ของนักศึกษา รวมทั้งมีการปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยมีกิจกรรมการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยจัดสัปดาห์ละ 4 วัน คือ วันจันทร์-วันพฤหัสบดี ส่วนทุกวันศุกร์เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กิจกรรมเสริมสมรรถนะการปฏิบัติทักษะทางการพยาบาลและกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ Simulation Based Learning: SBL เพื่อส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจและการเสริมแรงทางบวกจากผู้สอนและเพื่อนในกลุ่มในระหว่างปฏิบัติการพยาบาล โดยการวัดผลการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ และการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ เมื่อสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริงทันที และหลังสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริง 4 สัปดาห์

5. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วน ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและนำไปวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาล ระยะก่อนเรียน ระยะหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนทันที และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ หลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โดยใช้สถิติ one-way repeated-measures ANOVA

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ระยะก่อนเรียน ระยะหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนทันที และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ หลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 วิเคราะห์โดยใช้สถิติ one-way repeated-measures ANOVA

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นเพศหญิง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 87 เป็นเพศชาย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13 อายุ จำนวนมากที่สุด คือ อายุระหว่าง 19-24 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 99 และอายุ 25-35 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1

2. การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

นักศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาล ระยะก่อนเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.50, SD = 0.70$) ระยะหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนทันที อยู่ในระดับมาก ($M = 3.66, SD = 0.49$) และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.95, SD = 0.48$) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ($N = 103$)

ตัวแปรตาม	ระยะ	M	SD	ระดับ
การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาล	ก่อนเรียน	2.50	.70	ปานกลาง
	หลังเรียนทันที	3.66	.49	มาก
	หลังเรียน 4 สัปดาห์	3.95	.48	มาก
ขั้นการประเมินสุขภาพ (Assessment)	ก่อนเรียน	2.55	.68	ปานกลาง
	หลังเรียนทันที	3.72	.48	มาก
	หลังเรียน 4 สัปดาห์	3.98	.45	มาก
ขั้นการวินิจฉัยการพยาบาล (Diagnosis)	ก่อนเรียน	2.51	.73	ปานกลาง
	หลังเรียนทันที	3.69	.51	มาก
	หลังเรียน 4 สัปดาห์	3.97	.46	มาก
ขั้นการวางแผนพยาบาล (Plan)	ก่อนเรียน	2.47	.73	น้อย
	หลังเรียนทันที	3.62	.53	มาก
	หลังเรียน 4 สัปดาห์	3.92	.51	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ระยะ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
ขั้นการปฏิบัติการพยาบาล (Implementation)	ก่อนเรียน	2.50	.78	ปานกลาง
	หลังเรียนทันที	3.67	.55	มาก
	หลังเรียน 4 สัปดาห์	3.97	.55	มาก
ขั้นการประเมินผล (Evaluation)	ก่อนเรียน	2.47	.76	น้อย
	หลังเรียนทันที	3.59	.61	มาก
	หลังเรียน 4 สัปดาห์	3.91	.66	มาก

3. การรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

นักศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ระยะก่อนเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.24$, $SD = 0.78$) ระยะหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนทันที อยู่ในระดับมาก ($M = 4.05$, $SD = 0.56$) และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.29$, $SD = 0.49$)

ตารางที่ 2

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ($N = 103$)

ตัวแปรตาม	ระยะ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
การรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาล	ก่อนเรียน	3.24	.78	ปานกลาง
	หลังเรียนทันที	4.05	.56	มาก
	หลังเรียน 4 สัปดาห์	4.29	.49	มาก

4. คะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาล ระยะก่อนเรียน ระยะหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนทันที และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ หลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาล ระยะก่อนเรียน ระยะหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนทันที และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ หลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาล ระยะก่อนเรียน ระยะหลัง
สิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนทันที และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ หลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง
ในสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โดยใช้สถิติ one-way repeated-measures ANOVA (N = 103)

Dependent Variable	I* ระยะ	J* ระยะ	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig. **
การรับรู้สมรรถนะแห่งตนใน การใช้กระบวนการพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาล ศาสตร์	ก่อนเรียน	หลังเรียนทันที	-1.157	.051	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-1.449	.058	.000
	หลังเรียนทันที	ก่อนเรียน	1.157	.051	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-.293	.033	.000
	หลังเรียน	ก่อนเรียน	1.449	.058	.000
	4 สัปดาห์	หลังเรียนทันที	.293	.033	.000
ด้านการประเมินสุขภาพ	ก่อนเรียน	หลังเรียนทันที	-1.172	.052	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-1.432	.062	.000
	หลังเรียนทันที	ก่อนเรียน	1.172	.052	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-.261	.038	.000
	หลังเรียน	ก่อนเรียน	1.432	.062	.000
	4 สัปดาห์	หลังเรียนทันที	.261	.038	.000
ด้านการวินิจฉัยการ พยาบาล	ก่อนเรียน	หลังเรียนทันที	-1.184	.057	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-1.459	.064	.000
	หลังเรียนทันที	ก่อนเรียน	1.184	.057	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-.274	.040	.000
	หลังเรียน	ก่อนเรียน	1.459	.064	.000
	4 สัปดาห์	หลังเรียนทันที	.274	.040	.000
ด้านการวางแผนการ พยาบาล	ก่อนเรียน	หลังเรียนทันที	-1.148	.056	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-1.449	.062	.000
	หลังเรียนทันที	ก่อนเรียน	1.148	.056	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-.301	.037	.000
	หลังเรียน	ก่อนเรียน	1.449	.062	.000
	4 สัปดาห์	หลังเรียนทันที	.301	.037	.000

ตารางที่ 3 (ต่อ)

Dependent Variable	I* ระยะ	J* ระยะ	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig. **
ด้านการปฏิบัติการพยาบาล	ก่อนเรียน	หลังเรียนทันที	-1.170	.057	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-1.471	.064	.000
	หลังเรียนทันที	ก่อนเรียน	1.170	.057	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-.301	.036	.000
	หลังเรียน 4 สัปดาห์	ก่อนเรียน	1.471	.064	.000
		หลังเรียนทันที	.301	.036	.000
ด้านการประเมินผลการ พยาบาล	ก่อนเรียน	หลังเรียนทันที	-1.117	.059	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-1.432	.062	.000
	หลังเรียนทันที	ก่อนเรียน	1.117	.059	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-.316	.040	.000
	หลังเรียน 4 สัปดาห์	ก่อนเรียน	1.432	.062	.000
		หลังเรียนทันที	.316	.040	.000

* ระยะเวลา

** $p < .001$

5. คะแนนเฉลี่ยการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาล ระยะก่อนเรียน ระยะหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนทันที และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ หลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในสภาวะการระบาดของโรคโควิด-19

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ระยะก่อนเรียน ระยะหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนทันที และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ หลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในสภาวะการระบาดของโรคโควิด-19 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ระยะก่อนเรียน ระยะหลัง
สิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนทันที และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ หลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง
ในสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โดยใช้สถิติ one-way repeated-measures ANOVA (N = 103)

Dependent Variable	I* ระยะ	J* ระยะ	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig. **
การรับรู้คุณค่าวิชาชีพการ พยาบาล	ก่อนเรียน	หลังเรียนทันที	-.805	.051	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-1.045	.063	.000
	หลังเรียนทันที	ก่อนเรียน	.805	.051	.000
		หลังเรียน 4 สัปดาห์	-.240	.034	.000
	หลังเรียน 4 สัปดาห์	ก่อนเรียน	1.045	.063	.000
		หลังเรียนทันที	.240	.034	.000

* ระยะเวลา

** $p < .001$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการ
ใช้กระบวนการพยาบาลและการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสถานการณ์ระบาด
ของโรคโควิด-19 ดังแสดงในตารางที่ 1 ถึงตารางที่ 4 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลก่อนและหลังการจัดการ เรียนรู้ในสถานการณ์จริงในสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์

จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตร์มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการ
พยาบาลภายหลังการจัดการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($p < .001$) (ตารางที่ 2) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านจำนวน 5 ด้านของกระบวนการพยาบาล พบว่า ภายหลังการ
เรียนการสอน 4 สัปดาห์ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริงในรายวิชาปฏิบัติ
หลักการและเทคนิคการพยาบาลยังมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลสูงกว่าหลังการ
เรียนการสอนทันทีและก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) (ตารางที่ 3) ซึ่งการรับรู้
สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลอยู่ในระดับดี (ตารางที่ 1) อธิบายได้ว่าการจัดการเรียนรู้ใน
สถานการณ์จริงด้วยการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลที่มีกิจกรรมการเรียน
การสอนประกอบด้วย 1) การประชุมปรึกษาหารือก่อนและหลังการปฏิบัติงาน 2) การฝึกปฏิบัติการพยาบาลใน

สถานการณ์จริงที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลกรณีศึกษา ได้แก่ การประเมินสุขภาพ การวินิจฉัยทางการพยาบาล การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวมตามแผนการที่วางไว้ การประเมินผลการพยาบาลและบันทึกการพยาบาล 3) การเขียนรายงานการวางแผนการพยาบาลประจำวัน 4) การเขียนรายงานการวางแผนการพยาบาลฉบับสมบูรณ์ และ 5) การบันทึกการสะท้อนคิด สามารถพัฒนาให้นักศึกษาพยาบาลศาสตร์มีรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการพยาบาลด้วยการใช้กระบวนการพยาบาลได้ ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามทฤษฎีสมรรถนะแห่งตนของแบนดูรา ที่อธิบายว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองหรือการรับรู้สมรรถนะแห่งตนจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ หากบุคคลมีการรับรู้ว่าคุณภาพสมรรถนะในการปฏิบัติกิจกรรมมีความคาดหวังถึงผลลัพธ์ของการปฏิบัติพฤติกรรมได้ และมีความอุตสาหะพยายามปฏิบัติพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ (Bandura, 1997) การรับรู้สมรรถนะแห่งตนและความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กันมากโดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้มีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ แต่ถ้ามีเพียงด้านใดสูงต่ำ บุคคลนั้นมีแนวโน้มจะไม่แสดงพฤติกรรมนั้น ๆ (สมโภช เอี่ยมสุภชาติ, 2565) สอดคล้องกับการศึกษาการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 1 ที่พบว่า การฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วยในที่เป็นปฏิบัติการพยาบาลตามการวางแผนการพยาบาลผู้ป่วยเฉพาะราย ทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจสามารถใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลได้เพิ่มมากขึ้น จนส่งผลให้ระดับการรับรู้สมรรถนะการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลมีมาก (วรรณชาติ ตาเลศ และรุจิสรร สุระถาวร, 2565) การส่งเสริมความสามารถในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลด้วยการฝึกการวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาล และการบันทึกสะท้อนคิด ส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลสามารถใช้กระบวนการพยาบาลเพิ่มขึ้นในทุกขั้นตอนของกระบวนการพยาบาลตั้งแต่การประเมินภาวะสุขภาพของผู้ป่วย การกำหนดข้อวินิจฉัยการพยาบาล การวางแผนการพยาบาลที่ตอบสนองต่อความจำเป็นในการดูแลสุขภาพของผู้ป่วย การปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวมที่ครอบคลุมถึงการปฏิบัติทักษะการพยาบาลที่สำคัญตามสภาพอาการที่เปลี่ยนแปลง และการประเมินผลการพยาบาล (มนสภรณ์ วิฑูรเมธา และคณะ, 2559)

2. เปรียบเทียบการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในสภาวะการระบาดของโรคโควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์

จากผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในห้วงเวลาที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ที่เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ มีการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) (ตารางที่ 4) โดยมีระดับการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลในระดับมาก (ตารางที่ 2) อธิบายได้ว่า การฝึกภาคปฏิบัติในวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรกของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มีความสำคัญต่อการก้าวสู่วิชาชีพพยาบาลประสบการณ์ที่ประทับใจ เป็นการช่วยปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และการประสบความสำเร็จจากการปฏิบัติการพยาบาลด้วยตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มี

ผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี พะเยา ที่พบว่าทักษะปฏิบัติการพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อวิชาชีพ และส่งผลให้นักศึกษาเลือกที่จะประกอบวิชาชีพพยาบาล (สมศรี ทาทาน และอัมพร ยานะ, 2557) การที่อาจารย์พยาบาลและพยาบาลวิชาชีพที่มีความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพได้ทำหน้าที่เป็นผู้ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีและถ่ายทอดประสบการณ์ในวิชาชีพโดยการสอนงานให้แก่ นักศึกษาพยาบาลผู้ซึ่งต้องการพัฒนาตนเองอย่างใกล้ชิด สามารถใช้ได้ผลดีในการพัฒนาการพยาบาลด้านต่าง ๆ การพัฒนาคุณธรรม การเห็นคุณค่าวิชาชีพ และสมรรถนะเชิงวิชาการ รวมทั้งเป็นการคงอัตรากำลังในวิชาชีพพยาบาลอีกด้วย (อภิรตินันท์ศุภวัฒน์ และอุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, 2562) นอกจากนี้แม้ว่าการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงในการศึกษาครั้งนี้อยู่ในระหว่างเวลาของการระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบทางจิตใจ ส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลมีอารมณ์ทางลบ เช่น การมีความรู้สึกไม่มั่นคง ไม่แน่นอน วิดกกังวล กลัว เครียด ซึมเศร้า บางรายรู้สึกโดดเดี่ยว เหนื่อยหน่าย เหนื่อยล้า และการรู้สึกถึงขาดการสนับสนุนทางสังคม และมีอารมณ์ทางบวก เช่น ความรู้สึกตื่นเต้น และความรู้สึกภูมิใจ ซึ่งการระบาดของโรคนี้ไม่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบวิชาชีพพยาบาล (ภัทรา เผือกพันธ์ และคณะ, 2565) นอกจากนี้การฝึกปฏิบัติการพยาบาลยังส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ สอดคล้องกับการศึกษาของพนมพร กิรจิตตานนท์ (2559) ที่คำนึงถึงการรับรู้คุณค่าวิชาชีพของพยาบาลวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ จึงได้พัฒนารูปแบบการส่งเสริมข้างเคียง ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งของการให้การพยาบาลผู้ป่วยอย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง โดยทำการเปรียบเทียบรายคู่ และวัดการรับรู้คุณค่าวิชาชีพและการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ 3 ครั้ง คือสัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 6 และสัปดาห์ที่ 12 ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบนี้ทำให้พยาบาลรับรู้คุณค่าของวิชาชีพและสามารถปฏิบัติตามขอบเขตจรรยาบรรณวิชาชีพได้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการวัดครั้งที่ 1 (สัปดาห์ที่ 1) ถึง ครั้งที่ 3 (สัปดาห์ที่ 12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และทำให้การส่งต่อข้อมูลทางการพยาบาลมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับการใส่ใจดูแลตามปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงสามารถส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการใช้กระบวนการพยาบาลและการรับรู้คุณค่าวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ในสภาวะการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์จริงภายในได้แนวคิดของแบนคูราที่ประกอบด้วยประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จจากการกระทำด้วยตนเอง การได้เห็นประสบการณ์ความสำเร็จของผู้อื่น หรือตัวแบบ การใช้คำพูดชักจูงโน้มน้าว และการส่งเสริมสภาวะด้านร่างกายและอารมณ์ ไปส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะในการใช้กระบวนการพยาบาลและการรับรู้คุณค่าวิชาชีพ ขยายผลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอื่นต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีศึกษาวิจัยนี้ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลในแขนงอื่น ๆ รวมถึงการปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐาน
2. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงนี้กับการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติแบบปกติ

เอกสารอ้างอิง

- กองการพยาบาล. (2561). *บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ*. สำนักพิมพ์สื่อตะวัน.
- กล้าเผชิญ โชคบำรุง, ปาริชาติ วงศ์ก้อม, และจินตนา สุวิทวัส. (2564). การรับรู้สมรรถนะตนเองทางการพยาบาลในการฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาลสุขภาพผู้ใหญ่ 1 ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วารสารพยาบาลศาสตร์ และสุขภาพ*, 44(2), 72-85.
- กิตติพงษ์ พลทิพย์, จิราวรรณ ขาปะดิษฐ์, วณิภา ชั่งศิริทรัพย์, ชุมศรี ต้นเกตุ, สุพัตรา เชาวไวย, และวิราพร สืบสุนทร. (2565). การจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุในสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19. *วารสารพยาบาลและสาธารณสุข มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*, 1(1), 15-20.
- ธัญญาสิริ ฉันทสวัสดิ์, ณัฏชา ตระการจันทร์, และณภารินทร์ นวลไธสง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สมรรถนะ เจตคติ ความพึงพอใจในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยมีผลต่อทักษะการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2. *วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี*, 11(2), 21-29.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- พนมพร กิตติตานนท์. (2559). ผลการใช้รูปแบบการรับส่งเวรข้างเตียงต่อการรับรู้คุณค่า และจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล. *วารสารโรงพยาบาลพระปกเกล้า*, 33(2), 117-128.
- พรศิริ พันธสี. (2565). *กระบวนการพยาบาล & แบบแผนสุขภาพ : การประยุกต์ใช้ทางคลินิก* (พิมพ์ครั้งที่ 28). พิมพ์อักษร.
- ภัทรา เผือกพันธ์, กันยพัชร เศรษฐโชฎก, และภาวณิ ช้ายกลาง. (2565). ผลกระทบทางจิตใจจากการระบาดของโรคโควิด 19 ต่อนักศึกษาพยาบาล. *วารสารพยาบาล*, 71(4), 55-62.
- มนสภรณ์ วิฑูรเมธา, สมจิต นิปีทนต์พงศ์, มาลี เอี่ยมสำอาง, และลัดดาวัลย์ เตชะกูร. (2559). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารพยาบาลโรคหัวใจและทรวงอก*, 27(2), 100-113.
- วรรณชาติ ตาเลิศ, และรุจิสรร สุระถาวร. (2565). การศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะการใช้กระบวนการพยาบาลและการรับรู้ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล. *ราชวดีสาร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์*, 12(1) 94-108.
- ราชวดีสาร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566) หน้า 147

- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์. (2560). *หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์.
- สมศรี ทาทาน, และอัมพร ยานะ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพ ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา. *วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา*, 15(2), 46-54.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2565). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับปรุงพฤติกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิรติ นันทศุภวัฒน์, และอุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม. (2562). ระบบที่เลี้ยงกับการพัฒนาวิชาชีพพยาบาล. *พยาบาลสาร*, 46(3), 232-238.
- อรนนท์ หาญยุทธ. (2557). กระบวนการพยาบาลและการนำไปใช้. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(3), 137-143.
- อรนนท์ หาญยุทธ. (2565). *กระบวนการพยาบาล: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ธนอรุณการพิมพ์.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W. H. Freeman and Company.
- Dellafiore, F., Rosa, D., Udugampolage, N. S., Villa, G., & Albanesi, B. (2022). Professional values and nursing self-efficacy in the Italian context. Correlational descriptive study. *Scandinavian journal of caring sciences*, 36(1), 142–149.
<https://doi.org/10.1111/scs.12971>
- Poorchangizi, B., Borhani, F., Abbaszadeh, A., Mirzaee, M., & Farokhzadian, J. (2019). The importance of professional values from nursing students' perspective. *BMC Nursing*. 18, 26. <https://doi.org/10.1186/s12912-019-0351-1>
- Xie, J., Luo, X., Zhang, C., Li, L., Xiao, P., Duan, Y., Cheng, Q., Liu, X. & Cheng, S. A. (2023). Relationships between depression, self-efficacy, and professional values among Chinese oncology nurses: a multicenter cross-sectional study. *BMC Nursing*. 22, 140. <https://doi.org/10.1186/s12912-023-01287-9>